

**BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK
GEWEST**

Besluit van de Brusselse
Hoofdstedelijke Regering

REGION DE BRUXELLES-CAPITALE

**Arrêté du Gouvernement de la
Région de Bruxelles-Capitale**

**17/03/2022 - BESLUIT VAN DE
BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE
REGERING HOUDENDE INSTELLING VAN
DE PROCEDURE TOT BESCHERMING
ALS MONUMENT VAN DE TOTALITEIT
VAN HET GEBOUW GELEGEN ARMAND
HUYSMANS LAAN 198 IN ELSENE**

De Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

Gelet op het Brussels Wetboek van
Ruimtelijke Ordening (BWRO), artikel 222;

Gelet op de vraag tot bescherming van het
College van Burgemeester en Schepenen
van de gemeente Elsene geformuleerd
tijdens de vergadering van 24 april 2021 en
op 12 mei 2021 ontvangen;

Gelet op het ontvangstbewijs van volledig
dossier verzonden op 28 mei 2021 in
toepassing van artikel 222, § 2 tot en met 8
van het BWRO;

Gelet op de vraag om advies op 15 oktober
2021 gericht aan de Koninklijke Commissie
voor Monumenten en Landschappen (KCML)
in toepassing van artikel 222, § 3 van het
BWRO;

Overwegende dat het College van Elsene zijn
vraag tot bescherming rechtvaardigt op de
volgende gronden:

- het gebouw getuigt van een
scharnierperiode, aan het begin van de jaren
1950, waarin de moderne architectuur
opnieuw tot bloei kwam, en het heeft er de
belangrijkste kenmerken van overgenomen;
- De ingenieuze compositie van het plan,
waarbij de appartementen over anderhalve
verdieping zijn verdeeld, zodat de ruimte van
de ouders en de ontvangstruimte gescheiden
zijn van de kinderzone;
- Het belang van de compositie van de
voorgevel en de klein erfgoedelementen
(metalen kozijnen, garagepoort met
"patrijspoorten" en sluitmechanismen);

**17/03/2022 - ARRÊTÉ DU GOUVERNEMENT
DE LA RÉGION DE BRUXELLES-CAPITALE
ENTAMANT LA PROCEDURE DE
CLASSEMENT COMME MONUMENT DE LA
TOTALITÉ DE L'IMMEUBLE SIS AVENUE
ARMAND HUYSMANS 198 À IXLLES**

Le Gouvernement de la Région de Bruxelles-
Capitale,

Vu le Code bruxellois de l'aménagement du
territoire (CoBAT), l'article 222 ;

Vu la demande de classement du Collège des
Bourgmestre et Echevins de la commune
d'Ixelles formulée en séance du 24 avril 2021
et réceptionnée le 12 mai 2021 ;

Vu l'accusé de réception du dossier complet
envoyé 28 mai 2021 en application de l'article
222 § 2 à 8 du COBAT ;

Vu la demande d'avis envoyée en date du 15
octobre 2021 à la Commission Royale des
Monuments et Sites (CRMS) en application de
l'article 222 § 3 du COBAT ;

Considérant que le Collège d'Ixelles motive sa
demande de classement sur les éléments
suivants :

- Immeuble témoin d'une époque charnière, à
l'aube des années 1950, qui voit renaître
l'architecture moderne et qui en reprend les
caractéristiques majeures ;
- Ingéniosité de la composition du plan qui
établit les appartements en 1 étage et demi de
superficie en scindant le quartier des parents et
la réception du quartier des enfants ;
- Intérêt de la composition de la façade et des
éléments de petit patrimoine (châssis
métalliques, porte de garage à « hublots » et
mécanismes de fermetures) ;

Overwegende dat de KCML tijdens haar vergadering van 1 december 2021 een gunstig advies heeft uitgebracht, instemmend met de vraag tot bescherming van de gemeente Elsene en van oordeel zijn dat het goed om de volgende redenen bescherming verdient:

- het werk van Henri Montois en Robert Courtois, belangrijke architecten uit de tweede helft van de 20e eeuw;
- representatief voorbeeld van de strikt rationalistische tendens van de eerste naoorlogse generatie modernisten;
- waarschijnlijk het eerste modernistische gebouw in de wijk Boondael;
- architectonische en stilistische kenmerken van grote waarde.

Gelet op het voorstel van de Staatssecretaris bevoegd voor Stedenbouw en Erfgoed, Europese en Internationale Betrekkingen, Buitenlandse Handel en Brandbestrijding en Dringende Medische Hulp;

Op voorstel van de Minister van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met Monumenten en Landschappen,

Na beraadslaging,

Besluit:

Artikel 1 – Wordt ingesteld de procedure tot bescherming als monument van de totaliteit van het gebouw gelegen Armand Huysmanslaan 198 in Elsene, wegens zijn historische, artistieke en esthetische waarde, beschreven in bijlage I dat integrerend deel uitmaakt van dit besluit.

Het goed is bekend ten kadaster Elsene, 6de afdeling, sectie D, perceel nr. 30H10

De afbakening van het monument en de vrijwaringszone wordt aangegeven op het bijgevoegde plan in bijlage II van dit besluit.

Art. 2 – De vrijwaringszone met betrekking tot het monument dat in artikel 1 beschreven wordt, omvat het geheel van de percelen en wegen, evenals de gedeelten van de percelen en de wegen opgenomen in de perimeter die op het plan in bijlage II bij dit besluit afgebakend wordt.

Considérant que la CRMS a remis un avis favorable en séance du 1er décembre 2021, souscrivant aux motivations de la demande de classement de la commune d'Ixelles et estimant que le bien mérite la protection pour les raisons suivantes :

- œuvre de Henri Montois et Robert Courtois, architectes majeurs de la seconde moitié du XXe siècle ;
- exemple représentatif de la tendance du rationalisme strict de la première génération des modernistes de l'après-guerre ;
- probablement premier immeuble moderniste du quartier Boondael ;
- caractéristiques architecturales et stylistiques de grand intérêt.

Vu la proposition du Secrétaire d'Etat chargé de l'Urbanisme et du Patrimoine, des Relations européennes et internationales, du Commerce extérieur et de la Lutte contre l'Incendie et l'Aide médicale urgente ;

Sur proposition du Ministre du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale chargé des Monuments et Sites,

Après délibération,

Arrête :

Article 1er – Est entamée la procédure de classement comme monument de la totalité de l'immeuble sis avenue Armand Huysmans 198 à Ixelles, en raison de son intérêt historique, artistique et esthétique précisé dans l'annexe I qui fait partie intégrante du présent arrêté.

Le bien est connu au cadastre d'Ixelles, 6ème division, section D, parcelle n° 30H10.

La délimitation du monument et de la zone de protection est indiquée au plan joint en annexe II du présent arrêté.

Art. 2 – La zone de protection relative au monument décrit dans l'article 1er comprend l'ensemble des parcelles et des voiries ainsi que les parties de parcelles et de voiries reprises dans le périmètre délimité sur le plan figurant à l'annexe II du présent arrêté.

Art. 3 – De Minister bevoegd voor Monumenten en Landschappen, wordt belast met de uitvoering van dit besluit.

Art. 3 – Le Ministre qui a les Monuments et Sites dans ses attributions est chargé de l'exécution du présent arrêté.

Brussel, 17 maart 2022

Bruxelles, le 17 maart 2022

Voor de Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

Pour le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

De Minister-President van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, bevoegd voor Territoriale Ontwikkeling en stadsvernieuwing, Toerisme, de Promotie van het imago van Brussel en Biculturele Zaken van gewestelijk belang,

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale chargé du Développement territorial et de la Rénovation urbaine, du Tourisme, de la Promotion de l'Image de Bruxelles et du Biculturel d'Intérêt régional,

Rudi VERVOORT

De Minister van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, bevoegd voor Financiën, Begroting, Openbaar Ambt, Promotie van Meertaligheid en van het Imago van Brussel,

Le Ministre du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargé des Finances, du Budget, de la Fonction publique, de la Promotion du Multilinguisme et de l'Image de Bruxelles,

Sven GATZ

ANNEXE I A L'ARRÊTÉ DU GOUVERNEMENT DE LA RÉGION DE BRUXELLES-CAPITALE ENTAMANT LA PROCEDURE DE CLASSEMENT COMME MONUMENT DE LA TOTALITE DE L'IMMEUBLE SIS AVENUE ARMAND HUYSMANS 198 À IXELLES

Réf cadastrale : Ixelles, 6ème division, section D, parcelle n° 30H10

Description sommaire

Extérieur

L'immeuble à appartements de style moderniste sis avenue Armand Huysmans 198 à Ixelles a été conçu en 1952 par les architectes Henri Montois et Robert Courtois. Un des appartements était destiné à Henri Montois et sa famille ; les deux autres à M. et Mme Gravener. La façade en béton est haute de six niveaux, le dernier, traité en attique, est devancé d'une grande terrasse. Les étages sont percés de fenêtres en bandeau à châssis métalliques, particulièrement remarquables, pivotant sur un axe vertical, soulignés d'allèges en aluminium. Le tout est repris dans un cadre en béton saillant. Le rez-de-chaussée est flanqué de deux piliers engagés en diagonale. Celui de gauche accueille les trois boîtes aux lettres. A gauche, porte d'entrée vitrée, flanquée à droite de la signature « H. Montois - Architecte ». A droite, large porte de garage percée de cinq « hublots ».

Intérieur

Le bien n'ayant pas pu être visité, la description est réalisée d'après les plans et photos d'époque. Le rez-de-chaussée est occupé par les garages et services communs (d'après les plans : buanderie, vide-ordures, entrepôt à vélos). Le hall d'entrée dessert un ascenseur et la cage d'escalier. Trois appartements en duplex occupent chacun un niveau et demi : un niveau de 120 m² est destiné aux pièces de vie communes et à la chambre parentale ; un demi-niveau de 60 m² est consacré aux enfants. Les livings sont tous en façade (orientation ouest). Les trois appartements sont astucieusement imbriqués les uns dans les autres afin de maximiser les quatre étages (+ un demi-étage en retrait) autorisés par la commune d'Ixelles.

Les premiers et quatrième étages sont identiques. L'appartement s'ouvre sur un hall desservant vers la façade un grand living par une double porte métallique vitrée ; un office et sa cuisine ; et, vers l'arrière, un vestiaire, un w.c., la chambre parentale et sa salle de bain. Dans ce hall se trouve également un escalier en colimaçon compact mais néanmoins confortable. Il est composé de marches métalliques toutes identiques, emboîtées sur l'axe de l'escalier. Cheminée dans le living, encadrée de parement noir au quatrième étage (pas de parement noir actuellement au premier étage).

Le deuxième étage est composé de deux demi-appartements, parties de l'habitation destinées aux chambres d'enfants. A l'origine ni la cage d'escalier ni l'ascenseur ne desservent cet étage. Il semble néanmoins que, depuis, une arrivée par l'ascenseur a été prévue pour les propriétaires du premier appartement. A cet étage, vers la façade, se trouve un petit hall où débouche l'escalier en colimaçon. Ce hall dessert une salle de bain, un w.c. et trois chambres. Vers l'arrière, sans communication avec les pièces de l'avant, se trouvent également trois chambres, un w.c. et une salle de bain.

Au troisième étage, niveau principal du deuxième appartement, un hall d'entrée dessert vers la façade un grand salon et une salle à manger séparés par une cloison. On accède également à une cuisine et son office ainsi qu'à une chambre parentale, sa salle de bain et un w.c. Un escalier, à côté de la chambre, permet d'accéder aux chambres du niveau inférieur.

Le quatrième étage est donc identique au premier.

Le cinquième étage est un demi-étage (attique) desservi par l'escalier en colimaçon. Il abrite vers l'arrière trois chambres, un w.c. et une salle de bain. Il s'ouvre vers l'avant par une double porte vitrée sur une grande terrasse comprenant une cheminée. La terrasse est également accessible via la cage d'escalier commune.

L'immeuble a été conçu pour Henri Montois et des membres de sa famille. A travers les plans on voit une volonté de vivre ensemble mais chacun chez soi. Deux types d'aménagement intérieur se côtoient également : d'une part les appartements plus modernes avec living ouvert et escalier en colimaçon et d'autre part, un appartement plus classique, avec la salle à manger séparée du salon et un escalier classique. Cela répond probablement aux goûts des propriétaires.

Intérêts présentés par le bien selon les critères définis à l'article 206, 1° du Code bruxellois de l'Aménagement du Territoire :

Intérêts historique, artistique et esthétique :

L'avenue Armand Huysmans se situe au cœur du quartier de Boondael à Ixelles. Ce quartier est le dernier à être urbanisé à Ixelles. Un plan général pour l'urbanisation de l'ancien hameau est étudié dès la fin du XIXe siècle mais sa version finale et définitive date de 1937. Le tracé de certains anciens chemins est conservé et de nouvelles voies sont créées. L'avenue Armand Huysmans est ouverte dès le début des années 1930 puis prolongée en 1937. Si quelques maisons sont construites dès les années 1930, c'est surtout durant les années 1950 que l'urbanisation de l'avenue prend son envol. L'urbanisation du quartier de Boondael est essentiellement axée sur le logement. Après la Seconde Guerre mondiale ce sont principalement des immeubles à appartements et maisons bel-étage qui y sont construits. Il s'agit d'une architecture en général peu originale et répétitive. Néanmoins, l'avenue Armand Huysmans y fait figure d'exception en affichant plusieurs immeubles de grande qualité : le n° 198 des architectes Henri Montois et Robert Courtois, qui nous concerne ici mais également le n° 196 (maison Rombaut-Deplus, architectes André Jacqumain et Jules Wabbes, 1959), le n° 172 (Résidence Clarté, architecte Jacques Van Maldergem, 1956) et le n° 179 (architectes Henri Montois et Robert Courtois, 1955).

L'architecte Henri Montois est né à Tournai en 1920 et décédé en 2009. Il est le fils du sculpteur tournaisien Charles Montois, qui enseignait et vivait avec sa famille au sein de l'école Saint-Luc à Tournai. Henri grandit donc dans cette école et y suit ensuite sa formation d'architecte. Après son diplôme, il est stagiaire à Bruxelles auprès de Jean-Jules Eggericx puis Yvan Blomme. Il s'associe ensuite avec Robert Courtois avec qui il débute sa carrière (entre 1947 et 1959). Ensemble, ils réalisent leurs premiers projets qui s'inspirent de la tradition moderniste de l'entre-deux-guerres. H. Montois poursuit ensuite sa carrière en solo et fonde en 1980 le Bureau d'architecture Henri Montois, toujours existant aujourd'hui, sous le nom de Montois Partners Architects.

En partenariat avec Robert Courtois, il réalise des maisons unifamiliales (notamment la Maison De Witte avenue ten Horen 13 à Uccle en 1955-1957), de petits immeubles à appartements (celui-ci, avenue Armand Huysmans 198 à Ixelles en 1952, mais aussi, en 1955, le numéro 179 de la même avenue), l'usine 3 Suisses à Tournai (1957), un magasin 3 Suisses à Ixelles, le pavillon des Transports terrestres de l'Expo 58. Le pavillon est couronné du prix Reynolds, décerné par l'American Institute of Architects. Cette reconnaissance internationale pour leur travail commun marque la fin de leur collaboration.

Dans la deuxième partie de sa carrière, à partir de 1960, Henri Montois réalise des immeubles en hauteur (le Botanic Building, 1965 ; l'hôtel Hilton, 1963-1967 ; la Blue Tower, 1976), et de grands ensembles (facultés de Médecine (1971) et des Sciences (1974-1976) de l'ULB), mais aussi des infrastructures hospitalières (faculté de Médecine de l'UCL et hôpital Saint-Luc en 1967-1976 ; centre hospitalier de la Citadelle de Liège en 1978).

Durant les deux premières périodes de sa carrière, Henri Montois évolue d'un style moderniste épuré au rationalisme. La dernière période, correspondant à la fondation du Bureau d'Architecture Henri Montois, affiche, elle, le style post-moderniste.

L'immeuble sis avenue Armand Huysmans 198 à Ixelles est donc représentatif du début de la carrière d'Henri Montois, en partenariat avec Robert Courtois.

« C'est dans les années cinquante, période où se mêlent l'étude, la recherche et l'urgence de reconstruire un nouveau monde, que cet architecte définit les bases de sa démarche, une ligne de conduite qui implique la nécessité d'assurer un projet dans sa totalité, de la conception à la réception, et qui revendique une rigueur excluant tout décor superflu » (*Henri Montois. Architecture*, 1998, p.9).

L'architecte Robert Courtois est né en France à Saint-Quentin en 1922 et décédé en 2011. Comme Henri Montois, il suit sa formation d'architecte à Saint-Luc à Tournai. Puis il poursuit ses études à La Cambre auprès de Victor Bourgeois. Il enseigne ensuite à Saint-Luc à Tournai et débute sa carrière par sa collaboration avec Henri Montois. Robert Courtois s'associe par la suite avec d'autres architectes et crée l'AUA (l'Atelier d'Urbanisme et d'Architecture) en 1965. Il a également été président de la Scab et de la Sbuam et rédacteur en chef de la revue A+. Ses réalisations relèvent pour la plupart d'un style moderniste dépouillé et rationnel mais également du brutalisme.

Cet immeuble de Henri Montois et Robert Courtois relève du style moderniste. Tant la façade que le plan répondent à une volonté d'aller à l'essentiel, de rationaliser l'espace au maximum sans se perdre dans le décoratif. Un accent décoratif est toutefois mis sur quelques éléments : l'escalier en colimaçon et la cheminée. Ce sont la sobriété et le rationalisme de ces éléments qui leur confèrent une élégance décorative. L'astucieux plan permettant d'imbriquer trois confortables appartements en duplex, séparant l'espace des parents/réception et espace des enfants, est particulièrement remarquable. La façade

composée d'une alternance de châssis métalliques pivotant sur un axe vertical et leurs allèges en aluminium présente également un grand intérêt, tout comme la large porte de garage percée de fenêtres en hublots.

Sources :

Archives de la commune d'Ixelles : ACI/Urb. 24-198.

Inventaire du patrimoine immobilier :

https://monument.heritage.brussels/fr/Ixelles/Avenue_Armand_Huysmans/198/23523

«Immeuble à 3 appartements, avenue A. Huysmans, 198, Ixelles, Architectes: Henri Montois, Robert Courtois», *Architecture*, 11-12, 1954, pp. 419, 504-505.

La Maison, octobre 1956, pp.306-308.

SAUSSEZ Laura, *Robert Courtois 1922-2011*, mémoire, Faculté d'Architecture ULB-La Cambre-Horta, Bruxelles, 2000, pp.42-43.

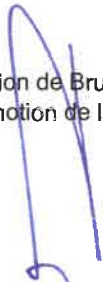
BINDER Georges, *Montois Partners : Selected and Current Works*, Mulgrave, Images Publishing Group, 2001.

Henri Montois. Architecture, Bruxelles, Henri Montois, 1998.

VAN LOO Ann, *Dictionnaire de l'architecture en Belgique de 1830 à nos jours*, Anvers, Fonds Mercator, 2003.

Vu pour être annexé à l'arrêté du 17 mars 2022

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargé du Développement territorial et de la Rénovation urbaine, du Tourisme, de la Promotion de l'Image de Bruxelles et du Biculturel d'intérêt régional,

Rudi VERVOORT

Le Ministre du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargé des Finances, du Budget, de la Fonction publique, de la Promotion du Multilinguisme et de l'Image de Bruxelles,

Sven GATZ

Copie certifiée conforme
Voor eensluidend afschrift
29-03-2022
Chancellerie - Kanselarij
Hamid MHAOUCHI

BIJLAGE I BIJ HET BESLUIT VAN DE REGERING VAN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST HOUDENDE INSTELLING VAN DE PROCEDURE TOT BESCHERMING ALS MONUMENT VAN DE TOTALITEIT VAN HET GEBOUW GELEGEN ARMAND HUYSMANSLAAN 198 IN ELSENE

Kadastrale referentie: Elsene, 6de afdeling, sectie D, perceel nr. 30H10

Beknopte beschrijving

Exterieur

Het appartementsgebouw in modernistische stijl aan de Armand Huysmanslaan 198 in Elsene werd in 1952 ontworpen door de architecten Henri Montois en Robert Courtois. Een van de appartementen was bestemd voor Henri Montois en zijn gezin; de andere twee waren voor de heer en mevrouw Gravener. De betonnen gevel is zes niveaus hoog en de bovenste verdieping, ingericht als een attiek, wordt voorafgegaan door een groot terras. De verdiepingen bevatten een kordon ramen met een bijzonder opvallend metalen raamwerk draaiend op een verticale as, en worden benadrukt door borstweringen in aluminium. Het geheel zit vervat in een uitspringend betonnen kader. De benedenverdieping wordt geflankeerd door twee diagonale pilaren. De pilaar aan de linkerkant omvat de drie brievenbussen. Links bevindt zich een beglaasde toegangsdeur, met rechts daarvan de vermelding "H. Montois - Architect". Rechts bevindt zich een grote garagepoort met vijf "patrijspoorten".

Interieur

Aangezien het niet mogelijk was het pand te bezoeken, is de beschrijving gebaseerd op plannen en foto's uit die tijd.

De benedenverdieping wordt ingenomen door garages en gemeenschappelijke dienstruimtes (volgens de plannen: wasruimte, storkokers, fietsenstalling). De inkomhal leidt naar een lift en het trappenhuis. Drie duplexappartementen beslaan elk anderhalve verdieping: een verdieping van 120 m² is bestemd voor de gemeenschappelijke leefruimten en de slaapkamer van de ouders; een halve verdieping van 60 m² is bestemd voor de kinderen. De leefruimtes bevinden zich allemaal aan de voorkant (op het westen gericht). De drie appartementen werden vindingrijk in elkaar gepast om de door de gemeente Elsene toegestane vier verdiepingen (+ een halve inspringende verdieping) maximaal te benutten.

De eerste en vierde verdieping zijn identiek. De hal van het appartement leidt naar een grote woonkamer met een dubbele glazen deur met metalen kader, een bijkeuken en keuken, en naar achter toe een vestiaire, een toilet, de slaapkamer van de ouders en bijhorende badkamer. In deze hal bevindt zich ook een compacte maar comfortabele wenteltrap. Hij bestaat uit identieke metalen treden langs de as van de trap. Een open haard in de leefruimte, omlijst met zwarte bekleding op de vierde verdieping (momenteel geen zwarte bekleding op de eerste verdieping).

De tweede verdieping bestaat uit twee halve appartementen, de delen van de woning die bestemd zijn voor kinderkamers. Oorspronkelijk bediende noch het trappenhuis noch de lift deze verdieping. Sindsdien zou er echter wel een lift voorzien zijn voor de eigenaars van het eerste appartement. Op deze verdieping, aan de voorkant, bevindt zich een kleine hal waar de wenteltrap naartoe leidt. Deze hal leidt naar een badkamer, een toilet en drie slaapkamers. Aan de achterzijde, die niet in verbinding staat met de ruimtes vooraan, bevinden zich eveneens drie slaapkamers, een toilet en een badkamer.

Op de derde verdieping, het hoofdniveau van het tweede appartement, leidt een hal naar een grote woonkamer en een eetkamer, van elkaar gescheiden door een wand. Er is ook een toegang naar een keuken en bijkeuken, evenals naar een kamer van de ouders, een badkamer en toilet. Een trap naast de kamer geeft toegang tot de kamers op de verdieping eronder.

De vierde verdieping is dus identiek aan de eerste.

De vijfde verdieping is een halve verdieping (attiek) die wordt bediend door de wenteltrap. Deze verdieping omvat achteraan drie slaapkamers, een toilet en een badkamer. De voorkant omvat een dubbele glazen deuren die uitgaat op een groot terras en een open haard. Het terras is ook toegankelijk via het gemeenschappelijke trappenhuis.

Het gebouw werd ontworpen voor Henri Montois en leden van zijn familie. Uit de plannen blijkt een verlangen om samen te leven, maar met voor iedereen ook een eigen woning. Er is ook sprake van twee types binnenhuisarchitectuur: enerzijds de modernere appartementen met een open woonkamer en een wenteltrap, en anderzijds een klassieker appartement met een van de woonkamer gescheiden eetkamer en een klassieke trap. Dit sluit waarschijnlijk aan bij de smaak van de eigenaars.

Waarde van het onroerend goed volgens de criteria bepaald in artikel 206, 1° van het Brussels Wetboek van Ruimtelijke Ordening:

Historische, artistieke en esthetische waarde:

De Armand Huysmanslaan ligt in het hartje van de wijk Boondaal in Elsene. Deze wijk is de laatste die in Elsene werd verstedelijkt. Een algemeen plan voor de verstedelijking van het oude gehucht werd aan het einde van de 19de eeuw bestudeerd, maar de definitieve versie dateert van 1937. Het tracé van een aantal oude wegen blijft behouden en er worden nieuwe wegen aangelegd. De Armand Huysmanslaan werd in het begin van de jaren 1930 geopend en in 1937 uitgebreid. Hoewel er al in de jaren 1930 enkele huizen werden gebouwd, kwam de verstedelijking van de laan vooral in de jaren 1950 op gang. De verstedelijking van de wijk Boondaal is vooral gericht op woningen. Na de Tweede Wereldoorlog werden voornamelijk appartementsgebouwen en bel-étagewoningen gebouwd. De architectuur is over het algemeen maar weinig origineel en heel repetitief. Toch vormt de Armand Huysmanslaan een uitzondering, met verschillende gebouwen van hoge kwaliteit: nr. 198, waar het hier om gaat gerealiseerd door Henri Montois en Robert Courtois, maar ook nr. 196 (Huis Rombaut-Deplus, architecten André Jacqumain en Jules Wabbes, 1959), nr. 172 (Résidence Clarté, architect Jacques Van Maldergem, 1956) en nr. 179 (architecten Henri Montois en Robert Courtois, 1955).

Architect Henri Montois werd in 1920 geboren in Doornik en overleed in 2009. Hij is de zoon van de Doornikse beeldhouwer Charles Montois, die les gaf en met zijn familie woonde in de school Saint-Luc in Doornik. Henri groeide dus op in deze school en volgde er later een opleiding tot architect. Nadat hij was afgestudeerd, werkte hij als stagiair in Brussel bij Jean-Jules Eggericx en vervolgens bij Yvan Blomme. Daarna ging hij in zee met Robert Courtois, met wie hij zijn loopbaan begon (tussen 1947 en 1959). Samen verwezenlijkten zij hun eerste projecten, die geïnspireerd waren op de modernistische traditie van het interbellum. H. Montois zette zijn loopbaan daarna solo verder en richtte in 1980 het Architectenbureau Henri Montois op. Dit bestaat vandaag nog steeds onder de naam Montois Partners Architects.

Samen met Robert Courtois bouwde hij eengezinswoningen (met name het Huis De Witte aan de Ten Horenlaan 13 in Ukkel in 1955-1957), kleine appartementsgebouwen (dat aan de Armand Huysmanslaan 198 in Elsene in 1952, maar ook, in 1955, nummer 179 in dezelfde laan), de fabriek van 3 Suisses in Doornik (1957), een winkel van 3 Suisses in Elsene, en het paviljoen van het Transport van Expo 58. Het paviljoen werd bekroond met de Reynolds-prijs, uitgereikt door het American Institute of Architects. Deze internationale erkenning voor hun gezamenlijke werk markeert het einde van hun samenwerking. In het tweede deel van zijn loopbaan, vanaf 1960, ontwerpt Henri Montois hoge gebouwen (Botanic Building, 1965; Hilton Hotel, 1963-1967; Blue Tower, 1976) en grote complexen (faculteiten Geneeskunde (1971) en Wetenschappen (1974-1976) van de ULB), maar ook ziekenhuisinfrastructuur (faculteit Geneeskunde van de UCL en het ziekenhuis Saint-Luc in 1967-1976; het ziekenhuiscentrum van de Citadelle in Luik in 1978).

Tijdens de eerste twee periodes van zijn loopbaan evolueerde Henri Montois van een zuiver modernistische stijl naar het rationalisme. De laatste periode, die overeenkomt met de oprichting van het Architectenbureau Henri Montois, wordt gekenmerkt door de postmodernistische stijl.

Het gebouw aan de Armand Huysmanslaan 198 in Elsene is dus representatief voor het begin van de loopbaan van Henri Montois, in samenwerking met Robert Courtois.

"Deze architect legde de grondslagen van zijn manier van werken vast in de jaren 1950, een periode waarin studie, onderzoek en de dringende noodzaak om een nieuwe wereld op te bouwen met elkaar verweven waren. Het gaat om een gedragslijn die de noodzaak impliceerde om een project in zijn geheel te verzekeren, van ontwerp tot oplevering, en die een strengheid vereiste die alle overbodige versiering uitsloot" (*Henri Montois. Architectuur*, 1998, p.9).

De architect Robert Courtois werd in 1922 geboren in Saint-Quentin, Frankrijk, en hij overleed in 2011. Net als Henri Montois volgde hij een opleiding tot architect aan Saint-Luc in Doornik. Daarna zette hij zijn studie voort aan La Cambre, bij Victor Bourgeois. Vervolgens gaf hij les aan Saint-Luc in Doornik en begon hij zijn loopbaan met een samenwerking met Henri Montois. Robert Courtois bundelde zijn krachten nadien nog met andere architecten en richtte in 1965 het AUA (Atelier d'Urbanisme et d'Architecture) op. Hij was ook voorzitter van Scab en Sbuam en hoofdredacteur van het tijdschrift A+. De meeste van zijn verwezenlijkingen vallen onder een rationele, opgeruimde modernistische stijl, maar hij gebruikt ook brutalisme.

Dit gebouw van Henri Montois en Robert Courtois is in modernistische stijl opgetrokken. Zowel de gevel als de plattegrond weerspiegelen de wens om naar de essentie te gaan, om de ruimte zoveel mogelijk te rationaliseren zonder zich te verliezen in decoratie. Er wordt echter wel een decoratieve nadruk gelegd op een paar elementen: de wenteltrap en de open haard. De soberheid en het rationalisme van deze

elementen verlenen hen een decoratieve elegantie. Bijzonder opmerkelijk is het vindingrijk plan om drie comfortabele duplexappartementen in elkaar te passen, waarbij de ruimte voor ouders/onthaal en de ruimte voor de kinderen van elkaar gescheiden zijn. De voorgevel, die bestaat uit een afwisseling van metalen kozijnen, draaiend op een verticale as, en hun aluminium borstweringen, is ook van groot belang, evenals de grote garagepoort met zijn patrijspoorten.

Bronnen:

Archief van de gemeente Elsene: ACI/Urb. 24-198.

Inventaris van het bouwkundig erfgoed:

<https://monument.heritage.brussels/nl/buildings/23523>

"Gebouw met 3 appartementen, A. Huysmanslaan 198, Elsene, Architecten: Henri Montois, Robert Courtois", *Architecture*, 11-12, 1954, blz. 419, 504-505.

La Maison, oktober 1956, p.306-308.

SAUSSEZ Laura, *Robert Courtois 1922-2011*, thesis, Faculteit Architectuur ULB-La Cambre-Horta, Brussel, 2000, pp. 42-43.

BINDER Georges, *Montois Partners: Selected and Current Works*, Mulgrave, Images Publishing Group, 2001.

Henri Montois. Architectuur, Brussel, Henri Montois, 1998.

VAN LOO Ann, *Repertorium van de architectuur in België van 1830 tot heden*, Antwerpen, Mercatorfonds Mercator, 2003.

Gezien om te worden gevoegd bij het besluit van 17 maart 2022

De Minister-President van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, bevoegd voor Territoriale Ontwikkeling en Stadsvernieuwing, Toerisme, de Promotie van het Imago van Brussel en Biculturele Zaken van Gewestelijk Belang

Rudi VERVOORT

De Minister van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, bevoegd voor Financiën, Begroting, Openbaar Ambt, Promotie van Meertaligheid en van het Imago van Brussel,

Sven GATZ

BIJLAGE II VAN BIJ HET BESLUIT VAN DE
BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING
HOUDENDE INSTELLING VAN DE PROCEDURE
TOT BESCHERMING ALS MONUMENT VAN DE
GEBOUW GELEGEN ARMAND HUYSMANSLAAN
198 IN ELSENE

ANNEXE II A L'ARRETE DU GOUVERNEMENT DE
LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE
ENTAMANT LA PROCEDURE DE CLASSEMENT
COMME MONUMENT DE L'IMMEUBLE SIS
AVENUE ARMAND HUYSMANS 198 À IXLLES

**AFBAKENING VAN HET GOED EN
VAN ZIJN VRIJWARINGSZONE**

**DELIMITATION DU BIEN ET
DE SA ZONE DE PROTECTION**

Gezien om te worden gevoegd bij het besluit van,
17 maart 2022

De Minister-President van de Brusselse
Hoofdstedelijke Regering, bevoegd voor Territoriale
Ontwikkeling en stadsvernieuwing, Toerisme, de
Promotie van het imago van Brussel en Biculturele
Zaken van gewestelijk belang,

Vu pour être annexé à l'arrêté du, 17 mars 2022

Le Ministre-Président du Gouvernement de la
Région de Bruxelles-Capitale chargé du
Développement territorial et de la Rénovation
urbaine, du Tourisme, de la Promotion de l'Image
de Bruxelles et du Biculturel d'Intérêt régional,

Rudi VERVOORT

De Minister van de Brusselse Hoofdstedelijke
Regering, bevoegd voor Financiën, Begroting,
Openbaar Ambt, Promotie van Meertaligheid en
van het Imago van Brussel,

Le Ministre du Gouvernement de la Région de
Bruxelles-Capitale, chargé des Finances, du
Budget, de la Fonction publique, de la Promotion
du Multilinguisme et de l'Image de Bruxelles,

Sven GATZ

